

11.5.2021

Eduskunnan talousvaliokunnalle

Asia: Hallituksen esitys (HE 79/2021 vp) yritysten määräaikaista kustannustukea koskevan lain (508/2020) muuttamisesta (tapahtumatakuu).

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:ltä (jäljempänä MaRa) lausuntoa asiassa. MaRa lausuu asiasta seuraavaa.

1. Säännöllisesti järjestetyt ympärivuotiset tapahtumat tulee saattaa tapahtumatakuun piiriin

Lakiehdotuksen suurin heikkous ammattimaisen tapahtuma-alan tukemisessa on se, että tapahtumatakuu ei 5 b §:n 1 momentin nojalla koskisi säännöllisesti ympäri vuoden järjestettäviä tapahtumia.

Yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että ”tapahtumatakuu ei koskisi säännöllisiä, ympärivuotisesti järjestettäviä tapahtumia, kuten esimerkiksi viikoittaisia konsertteja, klubi-iltoja tai vastaavia tapahtumia.” Myöhemmin perusteluissa todetaan, että säännöksessä tarkoitettuja yleisötapahtumia voisivat olla esimerkiksi taide- ja kulttuurifestivaalit, *muuten kuin ympärivuotisen tapahtumatoiminnan osana järjestetyt* konsertit ja näyttelyt, urheilutapahtumat, musiikkifestivaalit, messut sekä vastaavat tapahtumat.

MaRa katsoo, että tapahtumatakuun on edesautettava koronapandemian runteleman ammattimaisen tapahtuma-alan elpymistä ja erityisesti niitä tapahtuma-alan yrityksiä, jotka työllistävät eniten työntekijöitä ja alihankkijoita sekä tuovat myös eniten erilaisia verotuloja. Ympärivuotisen ja säännöllisen tapahtumatoiminnan rajaaminen tuen ulkopuolelle ei toteuta tapahtumatakuun tarkoitusta eikä kohtele tapahtumanjärjestäjiä tasapuolisesti.

Tapahtumatakuun tarkoituksena on mahdollistaa riskin ottaminen tapahtuman järjestämiseksi hyvin epävarmassa koronatilanteessa, joka jatkuu ainakin syksyyn 2021 asti. Yksittäisen tapahtuman järjestämisen edellytyksiin tai riskiin ei vaikuta tapahtumien järjestämisen tiheys (säännöllisesti vai epäsäännöllisesti) ja järjestetäänkö tapahtumia osan aikaa vuotta vai ympärivuotisesti. Ammattimaiset ja vakiintuneet tapahtumanjärjestäjät ja heidän

henkilökuntansa ja alihankkijaverkostonsa, jotka tarvitsevat tukea eniten, järjestävät tapahtumia säännöllisesti ja iso osa ympärivuotisesti. Poikkeuksena ovat ne festivaalijärjestäjät, jotka järjestävät festivaalin tai festivaaleja esimerkiksi vain kesäkaudella.

Ehdotettu rajausta, joka sulkee säännöllisesti ja ympärivuotisesti järjestetyt tapahtumat tapahtumatakuun ulkopuolelle, on erityisen vahingollinen esimerkiksi kongressi-, messu- ja kokoustoimialalle, joka on yksi koronakriisistä ja valtion rajoitustoimista eniten kärsineistä toimialoista. Kireiden yleisötilaisuusrajoitusten takia käytännössä kaikki yleisötilaisuudeksi luokiteltavat tilaisuudet on jouduttu perumaan tapahtumataloissa maaliskuusta 2020 alkaen. Hallituksen koronarajoitusten purkamista koskeva exit - strategia ei anna näkymää siitä, milloin tapahtumatalojen toiminta voi palautua taas normaaliksi. Eduskunnan käsiteltävänä oleva lakiehdotus tartuntatautilain koronarajoitusten voimassaolon jatkamisesta vuoden loppuun asti (HE 73/2021) on johtanut tapahtumatalojen tulevan syksyn myynnin pysähtymiseen, kun tapahtumatalojen asiakkaat (yritykset ja muut organisaatiot) eivät uskalla tehdä sopimuksia tapahtumien järjestämisestä.

Tapahtuma-alan tulevaisuuden, kansantalouden ja työllisyyden kannalta on erittäin tärkeää, että tapahtuma-alan vetureina toimivat kongressi-, messu- ja kokoustoimialan yritykset selviytyvät koronakriisistä. Ne tarjoavat työpaikkoja paitsi omille työntekijöilleen myös tuhansille artisteille, roudareille, tapahtumien rakentajille ja muille alan ammattilaisille. Näiden yritysten toiminta tuo merkittävästi tuloja myös muiden toimialojen yrityksille, erityisesti hotelleille, ravintoloille ja liikennealan yrityksille. Kongressi-, messu- ja kokoustoimialan ympärivuotista tapahtumatoimintaa ei voida jättää tapahtumatakuun ulkopuolelle. Tapahtumatalojen yli vuoden pysähdyksissä oleva toiminta ei elpyisi pitkään aikaan.

Ehdotettu rajausta sulki tapahtumatakuun ulkopuolelle myös hotelli-, kylpylä- ja ravintola-alan yrityksiä, joiden järjestämiä yleisötilaisuuksia voidaan koronatilanteen takia kieltää tai rajoittaa. Myös näiden yritysten tapahtumatoiminnan käynnistyminen edellyttää tapahtumatakuun saamista.

Valmisteltu tapahtumatakuumalli ei huomioi tapahtumien järjestämisen erilaisia konsepteja. Esimerkiksi kongressi-, messu ja kokouspaikoissa (jäljempänä tapahtumatalot) järjestetään hyvin erilaisia yleisötilaisuuksia kuten ammattitapahtumia, kulttuuri- ja viihdetapahtumia. Tapahtumia voidaan järjestää seuraavilla konsepteilla:

- tapahtumatalo voi olla yleisötilaisuuden järjestäjä (= tapahtuma on omaa tuotantoa),
- yleisötilaisuus järjestetään yhdessä tapahtumatalon ja tiloja/palveluita tapahtumatalosta varanneen yritysasiakkaan tai muun asiakasorganisaation kanssa (=yhteistuotanto) tai
- tapahtumatalon asiakas on yleisötilaisuuden järjestäjänä (=vierastuotanto) ja tapahtumatalo tapahtumanjärjestäjän alihankkijana.

Esityksen perusteella jää epäselväksi kuka voi hakea tapahtumatakuuta ja mitä tapahtumia se koskee. Ympäri vuoden ja säännöllisesti järjestettyjä ta-

pahtumia koskeva rajausta on erittäin tulkinnanvarainen ja se johtaisi väistämättä epäoikeudenmukaisiin ratkaisuihin ja valitusprosesseihin. Tapahtumatakuuta koskevan lain säännöksen on oltava täsmällinen ja tarkkarajainen jotta tapahtumajärjestäjä voi varmuudella tietää tapahtumaa järjestäessään kuuluuko tapahtuma tapahtumatakuun piiriin vai ei. Sääntely ei tätä vaatimusta täytä.

Yksittäisen tapahtuman riski on joka tapauksessa sama järjestäjästä riippumatta eikä ympärivuotinen ja säännöllinen tapahtumatoiminta pienennä yksittäisen tapahtuman riskiä. Myös tästä syystä on välttämätöntä, että ympärivuotista ja säännöllistä tapahtumatoimintaa koskeva rajausta poistetaan laisista.

MaRa esittää, että lakiehdotuksen 5 b §:n 1 momentista poistetaan maininta siitä, että tapahtumatakuuta ei myönnetä säännöllisesti ympäri vuoden järjestettäviin tapahtumiin.

2. Tapahtumatakuun enimmäismäärää nostettava

Tapahtumatakuun saajakohtaiseksi maksimääräksi ehdotetaan 1 800 000 euroa. Kongressi-, messu- ja tapahtumatoimintaa harjoittavat yritykset ovat saaneet kustannustukea (I-II) koronakriisin aikana syntyneiden kiinteiden joustamattomien kulujen kattamiseen. Jos yleinen kustannustuki huomioidaan tapahtumatakuussa, se uhkaa jättää suuren osan yrityksistä tapahtumatakuun ulkopuolelle, kun jo saadut kustannustuet huomioidaan tapahtumatuena maksimäärässä.

Hallitus valmistelee osana ravintoloiden ja asiakastilojen sulkukorvausta omaa korvausjärjestelmää keskisuurille ja suurille yrityksille. Tukien enimmäismäärä pitää nostaa EU:n sallimaan 10 miljoonaan euroon. Samassa yhteydessä Suomen tulee päättää EU:n valtiontukisäännösten mukaisesti, että valtiontukien enimmäismäärää laskettaessa konserniin kuuluvia yrityksiä käsitellään erillisinä.

MaRa pitää erittäin tärkeänä, että keskisuurten ja suurten yritysten tuen enimmäismäärä nostetaan 10 miljoona euroon. Se tulee ottaa käyttöön myös tapahtumatakuussa.

3. Tapahtumanjärjestäjän liikevaihto

Tapahtumatakuu koskisi ehdotuksen mukaan vakiintuneita ja ammattimaisia tapahtumanjärjestäjiä, joilla on pysyvä organisaatio tätä toimintaa varten ja joiden arvonlisäverollinen liikevaihto vuonna 2019 on ylittänyt 150 000 euroa.

MaRa toteaa, että Suomessa on satoja yhdistyspohjaisia tapahtumanjärjestäjiä, jotka järjestävät vakiintuneesti ja ammattimaisesti erilaisia tapahtumia kuten festivaaleja osana yleishyödyllistä toimintaansa. Jos yleishyödylliset yhdistykset eivät ole hakeutuneet liiketoiminnastaan arvonlisäverovelvol-

liseksi, niiden ei tarvitse maksaa myynnistään arvonlisäveroa, jolloin niille ei kerry lainkaan arvonlisäverollista liikevaihtoa.

Tapahtumatakuuta ei voi kohdistaa pelkästään arvonlisäverollisiin toimijoihin. Arvonlisäverottomuus tai yleishyödyllisyys ei vaikuta tapahtuman järjestämiseen tai riskiin. Tapahtumatakuusta säädetään osana kustannustukilakia eikä kustannustuen saamisessakaan edellytetä arvonlisäverollista liikevaihtoa. Merkityksellistä kustannustukilaissa on tukikauden ja pandemia-kauden liikevaihto.

MaRa edellyttää, että 5 b §:n 1 momenttia muutetaan niin, että ratkaisevana on 150 000 euron liikevaihdon ylittyminen vuonna 2019.

4. Tapahtumatakuu peruutetuissa, olennaisesti pienempänä järjestetyissä ja siirretyissä tapahtumissa

Ehdotuksen mukaan tapahtumatakuuta myönnettäisiin tapahtuman peruutuksessa kokonaan viranomaisen määräyksen takia. Tapahtuma katsotaan peruuntuneeksi lain tai viranomaisen määräyksen vuoksi, jos korkeintaan 60 päivää ennen tapahtuman järjestämistä on voimassa järjestämisen estävä rajoitus.

MaRa toteaa, että tartuntatautilain tai sen nojalla annetun määräyksen nojalla tapahtuma voi estyä kaavamaisella yleisömäärärajoituksella (esimerkiksi yli x henkilön yleisötilaisuudet kielletty) tai muilla tapahtuman järjestämistä rajoittavilla määräyksillä, jotka eivät mahdollista tapahtuman järjestämistä suunnitellulla tavalla. Tapahtuman järjestämistä estäviä määräyksiä tapahtumasta riippuen voivat olla esimerkiksi ehdot, joilla yleisö edellytetään sijoitettavaksi erillisiin katsomoihin tai omille alueilleen, edellyttämällä kävijöille omia istumapaikkoja tai riittävien etäisyyksien ylläpitämisen mahdollisuutta koko tapahtuma-alueella esiintymislavojen edustat mukaan lukien. Tällaiset määräykset eivät mahdollista esimerkiksi ulkoilmafestivaalin tai messutapahtumien järjestämistä. **Tapahtumanjärjestäjä arvioi kokonaisarvioinnin perusteella estääkö laki tai määräys tapahtuman järjestämisen ja tekee tämän perusteella päätöksen tapahtuman peruuttamisesta. Jos tapahtuma peruutetaan näissä olosuhteissa, tulee sen olla tapahtumatakuun piirissä.**

Tukea voisi saada myös, jos tapahtuma pystytään järjestämään suunniteltua olennaisesti pienempänä. Olennaisesti pienempänä pidettäisiin tapahtumaa, joka on voitu toteuttaa lain tai viranomaisen kokoontumista rajoittavan määräyksen vuoksi siten, että tapahtumaan on voinut osallistua enintään 85 % tapahtuman suunnitellusta osallistujamäärästä. Lain valmistelun aikana määritelmää on muutettu niin, että 15 % kapasiteettirajoitus oikeuttaa tukeen.

MaRa pitää tätä hyvänä, koska tapahtumanjärjestäjälle koituu merkittäviä taloudellisia tappioita jo pienemmästäkin kapasiteettirajoituksesta. Tapahtuman joustamattomiin kuluihin ei kapasiteettirajoituksesta johtu-

va yleisömäärän lasku juuri vaikuta, mutta lippu-, pääsymaksu- ja tapahtuman aikana saatavat tulot romahtavat.

MaRa toteaa, että osa festivaaleista on suunnitellut tapahtuman järjestämisen ensi kesälle lähtökohtaisesti huomattavasti pienemmällä kapasiteetilla viranomaisrajoitukset (turvavälivaatimukset) ennakoiden ja tapahtuman suunniteltua kävijämäärää lisätään, jos se osoittautuu ennen tapahtumaa mahdolliseksi. Tapahtumatakuuta koskevan luonnoksen perusteella tapahtumanjärjestäjä jäisi kuitenkin tässä tilanteessa tapahtumatakuun ulkopuolelle. Tämä ei ole hyväksyttävää. Ratkaisevaa tuen saamiseksi osallistujamäärän olennaisen rajaamisen tapauksessa on se, jos tapahtuma pystytään järjestämään viranomaismääräyksen takia normaalitilannetta olennaisesti pienempänä riippumatta siitä, onko tapahtumajärjestäjä tehnyt osallistujamäärää koskevan suunnitelman normaalitilanteeseen tai viranomaisrajoituksiin perustuen.

MaRa katsoo, että tapahtumatakuuta tulee olennaisesti pienempänä toteutetun tapahtumien korvausmallissa muuttaa niin, että tapahtumatakuuta hakiessaan yleisötilaisuuden järjestäjä voi kuvata joko suunnitellun osallistujamäärän tai jos yleisötilaisuuden järjestäjä ilmoittaa, että rajoittaviin viranomaismääräyksiin kuten turvavälivaatimuksiin on jo varauduttu osallistujamäärää suunniteltaessa niin tässä tilanteessa yleisötilaisuuden järjestäjä kuvaisi tapahtuman osallistujamäärän normaalitilanteessa. Jos yleisötilaisuuden sallittu osallistujamäärä voi lainsäädännön tai viranomaismääräyksen takia olla alle 85 prosenttia ilmoitetusta, niin tapahtuma olisi tapahtumatakuun piirissä.

Lakiehdotuksen mukaan tapahtumatakuun ulkopuolelle jätettäisiin tukikaudelle ajoittuvat tapahtumat, jotka peruuttamisen sijasta siirretään toiseen ajankohtaan koronarajoitusten takia. Tapahtumanjärjestäjälle ja alihankkijoille aiheutuu kuitenkin myös siirretystä tapahtumasta ylimääräisiä kustannuksia, joten myös koronarajoitusten takia siirretyt tapahtumat tulee saattaa tapahtumatakuun piiriin.

MaRa esittää, että 5 b §:ään lisätään säännös, jonka mukaisesti tapahtumanjärjestäjälle korvataan suoraan lain nojalla tai viranomaisen määräyksen vuoksi siirretystä tapahtumasta aiheutuneista kustannuksista 85 prosenttia. Siirretyn tapahtuman kohdalla korvattavat kustannukset olisivat sellaisia, jotka jäävät tapahtumanjärjestäjän vahingoksi tapahtuman siirtymisen takia.

5. Tapahtumatakuun ulkopuolelle jäämässä suuri osa isoja musiikkifestivaaleja

Ehdotuksen mukaan tapahtumatakuu koskisi vain tapahtumia, joita ei ole peruutettu ennen tapahtumatakuuta koskevan hakemuksen jättämistä

Erityisesti isot festivaalijärjestäjät (esimerkiksi Tuska, Ilosaarirock, Ruisrock, Provinssi, Rockfest, Flow, Seinäjoen Tangomarkkinat ja Pori Jazz) ovat joutuneet keväällä tekemään päätöksen festivaalin peruuttamisesta,

kun varmuutta festivaalin järjestämisestä täydellä kapasiteetilla ei ole ollut. Festivaalin peruuttaminen on pitänyt tehdä riittävän ajoissa, jotta tappiot ja taloudelliset vahingot saadaan minimoitua. Sopimussakot ja peruutuskulut erityisesti viime hetken peruutuksissa ovat mittavia. Jo nyt peruuntuneille tapahtumille ei voida hakea tapahtumatakuun nojalla tukea, vaikka ne sijoittuisivatkin tukikauteen (1.6 – 30.11.2021). Ehdotettu tapahtumatakuu palvelee käytännössä vain niitä festivaaleja, jotka voivat odottaa tapahtuman järjestämisen mahdollisuutta viime hetkeen.

MaRa pitää välttämättömänä, että myös osakeyhtiömuotoiset festivaalijärjestäjät saavat viime kesän 2020 tapaan OKM:stä riittävästi tukea festivaalin peruutuksesta aiheutuneiden koronatappioiden kattamiseen. OKM:n tuella pelastettiin vakiintuneita tapahtumia järjestävä festivaaliala konkurseilta riippumatta siitä, olivatko järjestäjätahot voittoa tavoittelemattomia yhdistyksiä tai kaupallisesti toimivia osakeyhtiöitä. MaRa pitää huojentavana tietona, että myös kaupallisella pohjalla toimivat yli 150 000 euron liikevaihdon festivaalijärjestäjät voivat hallituksen linjauksen mukaisesti hakea opetus- ja kulttuuriministeriön tukea momentilta, joka on kohdistettu vapaan kentän yhteisöille eri taiteenaloilla (määrältään yhteensä 15 milj. euroa). Jotta tuki helpottaa festivaalijärjestäjien ahdinkoa, on tuen oltava riittävän suuri festivaalin toimintaan ja kokoon nähden.

6. Kustannustuki korvaamaan kesän ja syksyn joustamattomia kiinteitä kuluja

Kun tapahtumatakuu ei esityksen mukaan kata sellaisten festivaaliyritysten joustamattomia kuluja, jotka ovat peruuttaneet jo aiemmin festivaalin tulevalta kesältä rajoitustoimiin liittyvän epävarmuuden takia, ne tarvitsevat valtion tukea joustamattomiin kuluihin. Sama koskee säännöllisesti ympärivuotisesti tapahtumia järjestäviä kongressi- ja messuyrityksiä sekä hotelli-, kylpylä- ja ravintolayrityksiä, jos niiden järjestämät tapahtumat eivät kuulu tapahtumatakuun piiriin.

Valtioneuvoston exit-suunnitelman mukaan vapaa-ajanmatkailua rajoitetaan vielä kesänkin aikana jopa EU-maista. Suunnitelman mukaan vapaa-ajanmatkailu kolmansista maista olisi sallittua vasta myöhään syksyllä. Tällaisia Suomeen suuntautuvan matkailun kannalta tärkeitä maita ovat esimerkiksi Venäjä, Iso-Britannia, Japani ja Kiina. Ulkomaisista matkailijoista riippuvat yritykset tarvitsevat valtion tukea joustamattomiin kuluihin kesän ja syksyn ajalta. Tällaisia yrityksiä ovat esimerkiksi hotellit, kylpylät, ohjelmapalvelualan yritykset sekä kansainvälisiä kongresseja ja muita tapahtumia järjestävät yritykset.

MaRa katsoo, että valtioneuvoston tulee valmistella kustannustuki V, jonka tulee kattaa yrityksille koronaepidemiasta ja julkisen vallan päättämistä rajoitustoimista aiheutuvia vahinkoja aina vuoden loppuun asti.

Kunnioittavasti,

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

Kai Massa
lakimies, varatuomari

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry on matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palvelualuejen elinkeino- ja työmarkkinajärjestö. MaRa edustaa hotelleja, kylpylöitä, viikko-osakeyrityksiä, leirintäalueita, kongresseja, messuja ja tapahtuma-alan yrityksiä, ravintoloita, catering-yrityksiä, eines- ja valmistuskeittiöitä, kahviloita, pubeja, yökerhoja, liikenneasemia, huvi-, teema- ja elämyspuistoja, keilahalleja, festivaaleja ja konserttitapahtumia, ohjelmapalveluyrityksiä, luontomatkailuyrityksiä, hiihtokeskuksia sekä matkailun markkinointi- ja välityspalveluita tarjoavia yrityksiä. MaRassa on 2 800 jäsentä, joilla on 7 700 toimipaikkaa. MaRan jäsenyritykset työllistävät noin 70 000 henkilöä.